

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. V. Variis absurdis & inconvenientibus, sententia Iansenij refellitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

lam subijcit libero arbitrio Adami & Angelorum. Dominæ ancillam, & Agar Saræ dominari facit; & intelligentiam motricem, nutum & determinationem liberi arbitrij expectantem inducit. Nam lib. 3. de gratia Salvatoris cap. 3. loquens de statu innocentie, dicit quod in illo voluntas erat plenissima sui ipsius in utramque partem domina, cujus nutui quidquid habitum, vel gratiarum, vel adjuvorum intrinsicis, vel extrinsecis adderetur, deberet fasces submittere, & ab illius veluti Angeli impulsu expectare aque motum, ut vel quiescerent, vel ad influxum operi conferendum, ipsa annuente raperentur. Quibus verbis gratiam statim innocentie, otiosam, & quasi paralyticam describit, & liberum arbitrium, veluti alterum Angelum exhibet, cujus impulsu & motionem illa expectare debebat. Quod quam absurdum sit, & derogans nobilitati & excellentie divinæ gratiæ, quis non videat: Certè si vera esset hæc doctrina Jansenij, sequeretur quod status naturæ lapsæ in quo versamur, honorabilior esset ac favorabilior divinæ gratiæ, quam status integritatis & innocentie, in quo Angeli & Adam creati sunt. Nam in hoc miserrimo statu corruptionis & infirmitatis, gratia secundum Jansenium non subditur libero arbitrio quantum ad efficaciam & usum, sed potius illud sibi subijcit, eique dominatur & præest, nec ejus determinationem & motum expectat, sed veluti alia intelligentia motrix, illud fortiter & suaviter movet, impellit, & applicat ad agendum. E contra verò in statu innocentie, illa erat subdita libero arbitrio Adami & Angelorum, & ab eo dependens quantum ad efficaciam & usum, ejusque nutum, determinationem, & applicationem expectans. Et ut loquitur Jansenius in libro de gratia primi hominis cap. 15. *Adjuvorum collatum Adamo in statu innocentie, quantumcumque fuerit excellentie, non ad actum voluntatem concitavit, sed ab illa concitatum fuit:* Ergo &c.

§. V.

Variis absurdis & inconvenientibus, sententia Jansenij refellitur.

PLura sunt absurda & inconvenientia quæ sequuntur ex Jansenij sententia, sed ea præcipua sunt, quæ ipse urget contra Molinæ gratiam sufficientem, & à voluntate creata suspensam, quæ nequeunt admitti etiam de Angelo & homine stante.

182.

In primis enim, si in statu innocentie, Angelis & primis parentibus non fuit necessarium auxilium speciale ad resistendum tentationi, & perseverandum in bono, sequitur quod Adam & Angeli stultè egissent, si ad Deum in tentatione recurrissent, & ab illo petissent auxilium ad resistendum tentationi, & in bono perseverandum: Consequens est falsum: Ergo & Antecedens. Sequela Majoris probatur ex Augustino libro de natura & gratia cap. 18. *Quid enim, inquit, stultius, quam orare ut facias quod habes in tua potestate?* Atqui juxta Jansenium, Adam, & Angeli, ratione auxilij sufficientis à Deo collati, habebant plenissimam potestatem ad resistendum tentationi, & actu perseverandum, ita ut nullum aliud donum, vel auxilium esset à Deo expectandum: Ergo stultè orassent Deum, & ad illum in tentatione recurrissent.

Falsitas autem Minoris probatur, tum ex D. Thoma 1. parte quæst. 94. art. 4. ad 5. ubi docet, Tom. I.

A Adamo non fuisse collatum auxilium ad resistendum tentationi, quia non habuit recursum ad Deum pro illo obtinendo. Tum etiam quia Deus poterat dare Adamo auxilium quo perseveraret actu, & tentationi resisteret: quis hoc neget? *Quis (inquit Augustinus) audeat dicere, aut credere, ut neque Angelus, neque homo caderet, in Dei potestate non fuisse?* Ergo Adam non egisset stultè, sed prudenter & sapienter, petendo à Deo tale auxilium.

18. de Civit. cap. 17.

Adde quod, præceptum orationis est naturale, obligans proinde pro omni statu: si autem aliquando obligavit Adamum & Angelos, tunc maxime cùm debebat finiri via Angelorum, & dum Adamum urgebat tam gravis tentatio, ex cujus consensu sibi & toti generi humano tam grave damnum erat illaturus. Unde Gelasius Papa in dictis adversus Pelagianam hæresim: *Si in ipsis primis hominibus, dum sua nimium felicitate confidunt, & tantam Dei gratiam in vacuum recipientes, non orando (quod utique nusquam fecisse referuntur) nec de perceptis gratias referendo, nec ut eadem intemerata durarent, incolumes consistere nequiverunt, quanto magis post prævaricationis ruinam, in qua mala sui confidentiâ, Creatorem nullatenus inquirendo, lethaliter inciderunt, absque divino munere, suis viribus vel agrestare non possunt, sine quo nec integri persistere valuerunt?*

Tomo 2. Concil. 145. 157.

C Secundo sequitur quod Angeli boni non debuissent magis gratias agere Deo, propter actualem eorum perseverantiam, quam mali qui non perseveraverunt: Sed hoc absurdum est, & repugnans Scripturæ, & SS. Patribus suprâ relatis: Ergo &c. Sequela probatur: Ille non debet magis gratias agere quod actu perseveraverit, qui ad perseverandum actu non habuit aliquod donum vel auxilium speciale, quod non habuerit non perseverans: Sed juxta principia Jansenij, Angeli perseverantes nullum habuerunt donum vel auxilium speciale ad perseverandum, quod non habuerint non perseverantes: Ergo pro actuali perseverantia, non Deo, sed libero arbitrio, gratias agere debuerunt. Ut enim ait Augustinus Epist. 107. *Non gratias Deo agimus, sed nos agere fingimus, si unde illi gratias agimus, cum facere non putamus.* Et S. Bruno in Comment. super Epist. ad Romanos, folio 4. *Gratias agere, est totum Deo tribuere:* quomodo autem totum Deo tribuerent, qui bonum usum gratiæ à se haberent?

183.

D Tertio sequitur discretionem bonorum & malorum Angelorum non fuisse à gratia, sed à natura; nec à Deo, sed à libero arbitrio: Consequens est falsum, ut constat ex Augustino, & aliis SS. Patribus §. præcedenti relatis: Ergo & Antecedens. Sequela Majoris est evidens: ut enim suprâ arguebamus contra Molinam & alios Recentiores, discretio perseverantis à non perseverante, peti non potest ex eo in quo illi conveniunt & sunt æquales: sicut differentia equi ab homine, non potest sumi à gradu generico animalis, in quo univoce conveniunt. Sed juxta principia Jansenij, Angeli perseverantes & non perseverantes, fuerunt æquales in auxiliis gratiæ, & inæquales solum in bono vel malo usu liberi arbitrij: Ergo discretio bonorum & malorum Angelorum, non fuit à gratia, sed à natura; nec à Deo, sed à libero arbitrio.

184.

E Quarto sequitur quod Angeli boni habuissent à Deo solum possibilitatem perseverandi & bene

Art. 2. §. 2.

185.

○○○

operandi, à seipsis verò ipsum perseverare & bene operari: Consequens est absurdum: Ergo &c. Sequela est evidens, Jansenius enim asserit de auxilio collato Adamo & Angelis in statu innocentiae, illud idem quod Molina, & alij Recentiores docent de auxilio quod modò datur hominibus in statu naturae lapsae: Atqui juxta Jansenium, ex sententia Molinae & aliorum, sequitur solum possibilitatem esse ex gratia, volitionem verò ex libero arbitrio: Ergo idem sequitur ex sententia Jansenij.

Falsitas autem Minoris constat, tum ex Bulla Pij V. & Gregorij XIII. in qua proscribitur hæc propositio Michaëlis Baij: *Nec Angeli, nec primi hominis adhuc integri merita, rectè vocantur gratia.* Tum etiam quia, ut supra arguebamus, si sola possibilitas bene operandi & perseverandi esset à gratia, actualis verò perseverantia & operatio à libero arbitrio, id quod est minus bonum & perfectum tribueretur Deo, illud verò quod est melius & perfectius libero arbitrio, quod plusquam absurdum est; nam ut ait Bernardus in opusculo de gratia & libero arbitrio: *Diu in ipso nefas videtur, Deo quod minus, nobis quod excellentius sit attribuere.*

186. Neque valet responsio Jansenij, dicentis bene operari, mereri, & in bono perseverare, tripliciter attribui Deo in statu innocentiae. Primò quia dedit homini & Angelo liberum arbitrium. Secundò quia illis infudit in primo instanti creationis gratiam, charitatem, & alia dona habitualia. Tertio quia dedit illis auxilium sufficiens. Nam etiam Molina & alij Recentiores admittunt hæc omnia in statu naturae lapsae, & concedunt quòd dum Petrus v. g. consentit alicui sanctae inspirationi, Paulo dissentiente, uterque habet liberum arbitrium, gratiam, & charitatem, & Paulus fortè intensivè majorem: uterque etiam habet auxilium sufficiens, & moraliter excitans; & tamen Jansenius contendit quòd illis omnibus utrique collatis, si unus consentiat, altero dissentiente, consentiens habebit ex gratia solum possibilitatem, volitionem verò, seu usum liberi arbitrij, ac meritum, ex seipso, & à libero arbitrio determinante gratiam ad consensum & operationem: Ergo idem dicendum erit in sententia Jansenij, de Angelis & primis parentibus in statu innocentiae.

187. Quintò sequitur voluntatem creatam Adami & Angelorum in statu innocentiae, fuisse primum liberum, & primum se determinans: quia juxta principia Jansenij, in tali statu non indigebat determinari vel applicari à Deo, sed seipsam per se primò sub auxilio & concursu Dei indifferenti determinabat & applicabat: Sed hoc est contra naturam secundi liberi, quòd cum sit causa tantum secunda suae electionis & determinationis, non potest eligere nec se determinare, independentè à motione & applicatione primi liberi, primique determinantis, ut docet D. Thomas locis supra relatis: Ergo &c.

188. Sextò sequitur electionem bonorum Angelorum non fuisse omnino gratuitam, sed dependentem à praevisione meritorum: At hoc repugnat ordini & perfectioni divinae sapientiae & providentiae: Ergo &c. Sequelam Majoris admittit Jansenius lib. 9. de gratia Christi, & manifestè sequitur ex ejus principiis. Minor autem demonstratur à nostris Thomistis in Tractatu de Prædestinatione, hac ratione. Omnis ordinatè appetens, prius intendit finem, quam velit media ad

A illum ordinata: unde cum merita electorum sint media ad finem vitae aeternae conducentia, efficax electio Prædestinatorum ad gratiam, & ad merita discretiva illorum à reprobus, supponit efficacem gloriae intentionem, & ab illa ut à primaradice procedit: juxta illud D. Prosperi 2. de vocat. Gentium cap. 35. *Deus his quos elegit sine meritis, dat unde exornentur ex meritis.*

Denique hæc nova Jansenij sententia, omnia ferè Augustiniana & Thomistica doctrinae principia, in materia de scientia Dei, & modo quo futura contingentia praevidet, funditus evertit, vel ut ejus verbis utar, *inexplicabili confusione perturbat.* Ut enim fusè ostendimus Tractatu præcedenti, D. Augustinus & S. Thomas clarissimè docent, Deum nihil cognoscere extra seipsum, sed omnia videre in seipso tanquam in causa, & medio prius cognito. Scientiam visionis, ut habet adjunctum decretum, esse causam rerum, illamque quantum ad veritatem & certitudinem, non mensurari à rebus, sed esse illarum regulam & mensuram. Deum res futuras, in sua prædestinatione seu decreto cognoscere, ac proinde in illo non dari præscientiam futurorum à decreto independentem, eoque anteriorem, quæ à Recentioribus *scientia media* appellatur. Hæc autem cum doctrina Jansenij non posse coherere, manifestum est: seclusis enim à statu innocentiae decretis & auxiliis efficacibus, in quibus actuum liberorum Adami & Angelorum præscientia fundetur, necessariò pro tali statu admitti debet in Deo scientia media, quæ dirigat illum in suis decretis indifferentibus, & exploret futurum consensum voluntatis creatae, & affirmari Deum cognoscere res immediate in seipsis, & in veritate objectiva quam habent ex vi contradictionis, vel ex suppositione eventus futuri. Item scientia Dei non debet poni ut causa rerum, sed potius ut ab illis, quantum ad veritatem & certitudinem, regulata & mensurata. Unde Jansenius, & alij Recentiores, qui divinatorum decretorum & auxiliorum efficaciam, ad statum naturae lapsae coarctant, *levà manu dispergunt lapides nivi Augustiniani, quos dexterà componunt*, inquit Thomas Anglus opusculo supra citato, hypocolo 6.

C Cogitent saltem (subdit idem Auctor) magna illa Aquilini Doctoris dogmata: Deum scilicet non videre nisi opera sua. Res esse quia Deus cognoscit: non è contra Deum cognoscere, quia res sunt. Deum facere futura, ea prædestinando, & prædestinatione suà cuncta præcise, & applicent præsentis quaestioni. Statuamus Adamum v. g. tentationi superiorem evasisse, vidisset ne victoriam Deus, quia futura erat, vel quia videndo & prædestinando eam fecisset? Si hoc dicis, clarissimè gratiam voluntatis dominatricem laudas. Si illud, quis locus regulae Augustinianae superest? cum post effectum illud Augustini: nihil Deum videre nisi opera sua, Prædestinatione suà cuncta cognoscere, & facere futura, ea prædestinando: subjungendum sit, juxta Jansenij principia, excepta liberà determinatione voluntatis Adami & Angelorum. Quis non videt, si unum excipitur, omnia simul exceptioni patere, quæ à libertate pendent sive hominum sive Angelorum?

190. Certè mirum est, quòd Jansenius qui bellum infensissimum indixit Molinismo in statu naturae lapsae, ei postea tot & tanta trophaea erigat in statu innocentiae, illudque cum tanto divinae gratiae dispendio, novà suà opinionem stabilire conetur, omniaque Moliniana doctrinae principia quæ

confutaverat, postea approbet & amplectatur.

Non minùs etiam stupendum est, quòd Recentiores aliqui hunc Authorem, *Divina gratia vindicem*, & *acerrimum Pelagij hostem* nuncupent: vix enim ullus est, qui gratiam depresso magis, qui Pelagij errores altiùs extulerit. Dei quidem gratiam regnare in hoc orbe & dominari putat; at cælum, & paradysum terrestrem, ejus imperio ditionique subtrahit. Homines lapsos à Pelagiano errore longissimè abducit, at eisdem Cœlites & Primos Parentes implicat; dum gratiæ efficacis necessitatem & causalitatem, ad statum innocentie hominum & Angelorum non esse extendendam existimat. Et certè nonne ille insigniter Pelagianizat, qui Apostolo querenti, *Quis te discernit? Quid habes quod non accepisti?* Respondet: *Ego me ipsum discerno. Ego merita habeo quæ non accepi?* At in opinione Jansenij, nemo est Angelorum qui non ita respondeat, nemo qui sibi meritum non arroget, nemo qui se non à Deo, sed à seipso discretum non gloriatur. Idem est de primis parentibus, cum Jansenius libro de gratia primi hominis cap. 7. asserat, *Omnia opera, adeoque & ipsam fidem & dilectionem Dei, ab Adamo potuisse per arbitrij libertatem fieri sic, ut ea non donaret ei gratia Dei.*

§. VI.

Convelluntur præcipua fundamenta Jansenij.

191. **O**bjicit in primis Jansenius celebre Augustini testimonium, desumptum ex libro de correptione & gratia cap. 11. & 12. ubi S. Doctor distinguit duplex adjutorium: alterum quod vocat *Adjutorium sine quo*; alterum quod appellat, *Adjutorium quo*; & docet primum concessum fuisse Adamo in statu innocentie, non verò secundum, quod Sanctis & Prædestinatis, in statu naturæ lapsæ, & per gratiam reparatæ conferatur: Sed adjutorium *sine quo* est auxilium sufficiens, adjutorium verò *quo* est auxilium efficax: Ergo ex Augustino non fuit datum Adamo in statu innocentie auxilium de se efficax, sed tantum auxilium sufficiens, subditum ejus libero arbitrio, quantum ad efficaciam & usum, subindeque decreta & auxilia efficaciam, ad statum innocentie Angelorum & hominum extendenda non sunt, sed ad statum naturæ lapsæ coarctanda.

192. Hoc est præcipuum Jansenij fundamentum, quod facile convelli potest, & mens Augustini aperiri, si duo illa capita libri de correptione & gratia attentè perlegantur. Ibidem enim Augustinus non distinguit universaliter omnem gratiam collatam Adamo in statu innocentie, à gratia Christi Salvatoris, per hoc quòd prima fuerit adjutorium sine quo, sive sufficiens, & secunda adjutorium quo, sive efficax. Sed solum gratiam collatam Adamo ad perseverandum in innocentia, à gratia quæ datur sanctis & electis in statu naturæ lapsæ, ad perseverandum usque in finem, quæ donum perseverantiæ finalis appellatur. Ita enim clarè se explicat S. Doctor ibidem cap. 12. ubi postquam duplex illud Adjutorij genus exposuit, subdit: *Primo itaque homini, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, acceperat posse non peccare, posse ipsum bonum non deserere, datum est adjutorium perseverantiæ: non quo fieret ut perseverare non posset, sed sine quo liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc verò sanctis in regnum Dei per gratiam Dei prædestinatis, non tantum tale adjutorium perseverantiæ datur, sed tale ut eis perse-*

Tom. I,

A *verantia ipsa donetur: non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.* Et cap. 6. libri de dono perseverantiæ, quem Augustinus scripsit, ut litteris Prosperi & Hilarij responderet; & mentem suam circa ea quæ in libro de correptione & gratia docuerat, magis aperiret, & declararet, redarguit quosdam fratres, qui in alienum sensum ejus doctrinam detorquebant, & ait: *Sed isti quid dicant parùm diligenter attendunt. De ista enim perseverantia loquimur quæ perseveratur usque in finem; si autem non est perseveratum usque in finem, non est data.* In eodem sensu intelligit & explicat Augustinum D. Thomas 1. 2. quæst. 109. art. 10. ad 3. ubi ait: *Ad tertium dicendum, quod sicut Augustinus dicit in libro de correptione & gratia: homo in primo statu accepit donum, per quod perseverare posset; non autem accepit ut perseveraret. Nunc autem per gratiam Christi, multi accipiunt & donum gratiæ quo perseverare possunt, & ulterius eis datur quòd perseverent. Et sic donum Christi est majus, quàm delictum Adæ &c.*

193. Ex quibus patet, Jansenium in hac questione longissimè ab Augustini mente & sensibus aberrasse. Nam quòd Augustinus dicit de auxilio collato Adamo ad perseverandum in statu innocentie (quod utique non fuit efficax, sed tantum sufficiens, ut infelix eventus satis ostendit) ad omnia auxilia gratiæ extendit, & infert nulla in eo felicissimo statu, Angelis, & primis Parentibus fuisse concessa auxilia efficaciam, sed tantum purè sufficientiam, subdita libero arbitrio, quantum ad efficaciam & usum: quod tamen, ut supra ostendimus, ab Augustini mente & principiis remotissimum est. Cum S. Doctor locis supra relatis asserat, bonam voluntatem per quam Angeli per amorem Creatori adhaeserunt, fuisse *opus Dei*, eamque nisi operante *adjutorio Creatoris* habere potuisse. Bonos Angelos, ut ad beatitudinem pervenirent, fuisse *magis adjutos*, quàm malos, qui ab ea defecerunt. Discretionem bonorum & malorum Angelorum, fuisse à *gratia, & à Deo*, non verò à natura, & à libero arbitrio. Bonos Angelos ne caderent fuisse à Deo *per gratiam solidatos*, & plura alia quæ §. 1. latè exposuimus, & quæ efficaciam & operationem divinæ gratiæ in Angelis & primis Parentibus aperte declarat.

194. Hallucinatur etiam Jansenius, cum discretum illud gratiæ Adami, à gratia medicinali Christi Salvatoris, dicit esse veluti basim & fundamentum totius Augustinianæ doctrinæ, ac totius ædificij gratiæ, quòd Sanctus Doctor adversus Pelagianos extruxit; & quasi clavim sine qua mysteriorum gratiæ intelligentia aperiri & referari nequit. Nam cum S. Doctor, viginti annorum spatio, quo adversus Pelagianam hæresim decertavit, differentiam illam nusquam expresserit, vel indicaverit, sed eam tantum post debellatam & prostratam Pelagianam hæresim insinuaverit in libro de correptione & gratia, quem adversus aliquas Pelagianorum reliquias conscripsit: si illa esset basis & fundamentum totius ædificij gratiæ, & clavim quæ mysteriorum ejus intelligentia referatur, sequeretur Augustinum in aliis qui istum præcessere libris, ædificium pensile molitum esse, nulli fundamento astructum; & toto viginti annorum spatio, quo adversus Pelagianos de gratia decertavit, ejus ignorasse mysteria; quippe cum adhuc clavim illam autream & regiam

O O ij